

YeS – Youth & Society

www.oru.se/yes

Presentation inför studievägledare i Örebro län, 15.X.2010

©*Erik Amnå*

“En nästan perfekt demokrati”

Economist, november 2006

Skandinavisk demokrati

- Starka, massbaserade politiska partier
- Högt valdeltagande
- Starka, nationella organisationer av medlemmar
- Stort förtroende för politiska institutioner
- Låggradig korruption
- Hög effektivitet
- Möjligheter till deltagande från förskola till seniorboende
- Topplacering i *Human Development Index*

“Samhällsengagemanget krisar!”

Valdeltagandet sjunker

+ Partierna förlorar medlemmar

+ Folkrörelserna förlorar medlemmar

+ Förtroendet för politikerna minskar

+ Ungdomarna deltar inte som vi gjorde

= Samhällsengagemanget eroderar!

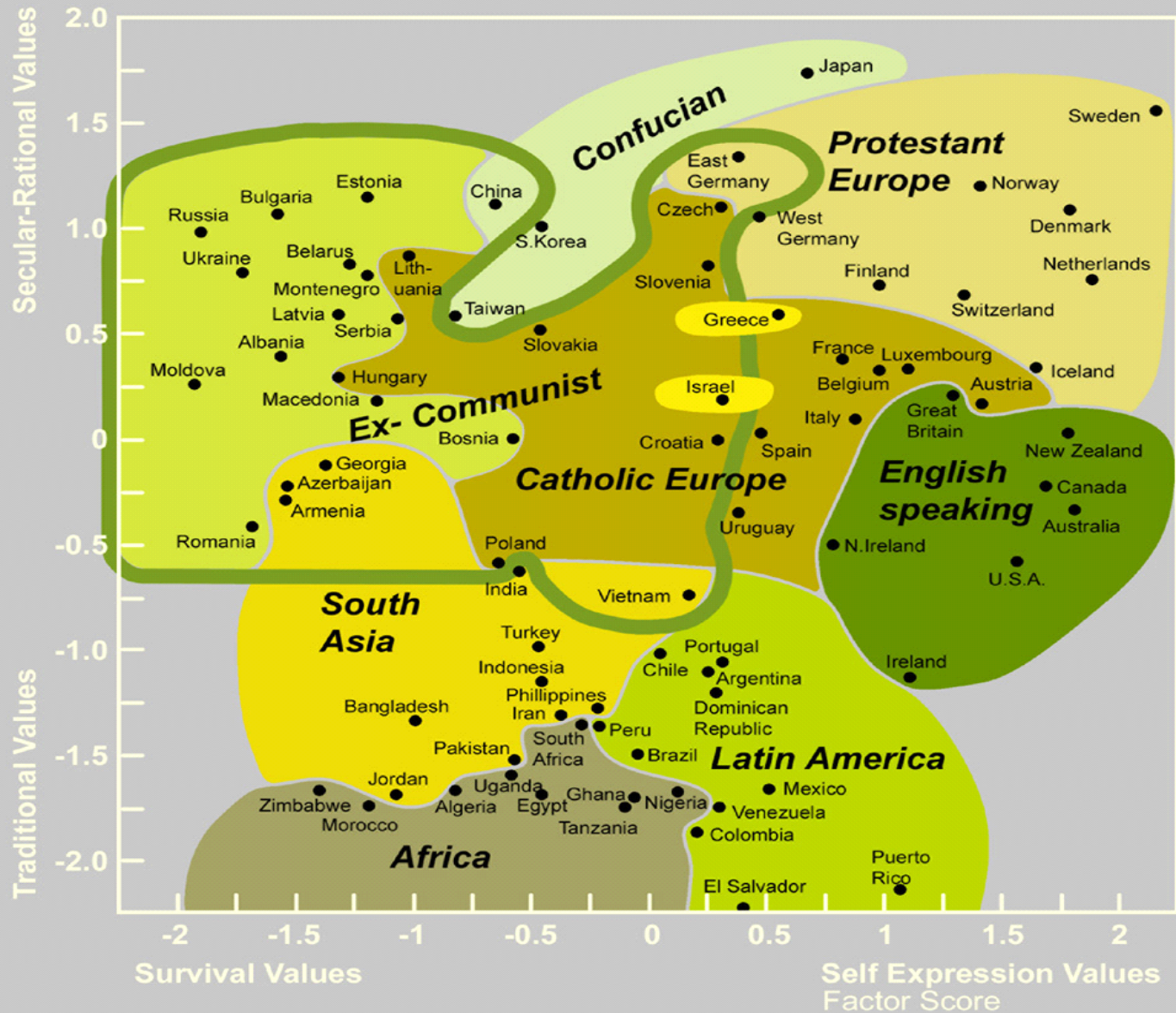

Europas demokrati(er)

- Inte tal om att européerna överger demokratin
- Inget alternativ existerar längre – men:
- Likgiltighet, misstänksamhet, misstro ökar
- Oro för klassbaserad marginalisering

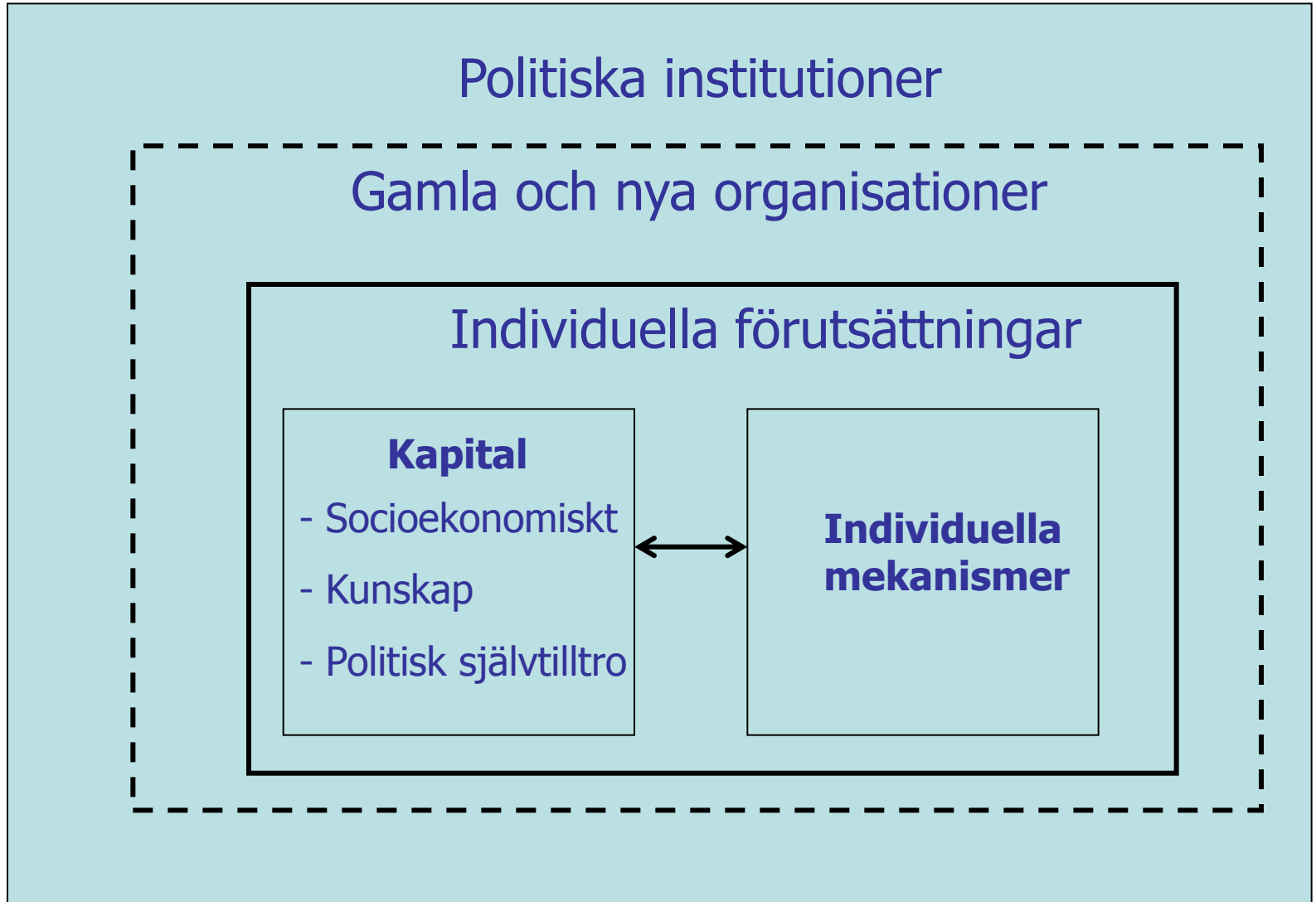
Skandinavisk jämförelse

- Danskarna: "Tilfreds" med de medborgare de har
- Svenskarna: Hoppas på medborgare de aldrig kommer att få
- Norrmännen: Besvikna över medborgare de inte förtjänar

Källa: WVS (World Value Survey)

Det inbäddade engagemanget

Personlig sfär

*Bildning, diskussion,
ekonomiskt stöd*

Civil sfär

*Medlemskap i organisation, deltagande i nätverk,
demonstration, mediekontakter*

Livspolitik

Identitet, livsstil

Marknads- sfär

*Politisk konsumtion,
Corporate responsibility*

Offentlig sfär

*Val, namninsamlingar,
skolan, kontakter
med tjänstemän och valda*

Figur: Samhällsengagemangets former

Exit strategies
strategies

Voice

	Non-participation (or <i>disengagement</i>)		Latent political participation		Manifest political participation		
	Active forms (antipolitical)	Passive forms (apolitical)	Social involvement (or <i>political involvement</i>)	Civic engagement (or <i>civil, social and moral engagement</i>)	Formal or conventional political participation	Activism (extra-parliamentary or unconventional political participation)	
						Legal/ extra- parliamentary protests or actions	Illegal protests or actions
Individual forms	<p>Non-voting</p> <p>Actively avoiding reading newspapers or watching TV when it comes to political issues</p> <p>Avoid talking about politics</p> <p>Perceiving politics as disgusting</p> <p>Political disaffection</p>	<p>Non-voting</p> <p>Perceiving politics as uninteresting and unimportant</p> <p>Political passivity</p>	<p>Taking interest in politics and society</p> <p>Perceiving politics as important</p>	<p>Writing to an Editor</p> <p>Giving money to charity</p> <p>Discussing politics and societal issues, with friends or on the Internet</p> <p>Reading newspapers and watching TV when it comes to political issues</p> <p>Recycling</p>	<p>Voting in elections and referenda</p> <p>Deliberate acts of non-voting or blank voting</p> <p>Contacting political representatives or civil servants</p> <p>Running for or holding public office</p> <p>Donating money to political parties or organisations</p>	<p>Boycotting, boycotting and political consumption</p> <p>Signing petitions</p> <p>Handing out political leaflets</p>	<p>Civil disobedience, e.g. hiding refugees</p> <p>Politically motivated attacks on property</p>
Collective forms	<p>Deliberate non-political lifestyles, e.g. hedonism, consumerism</p> <p>In extreme cases: random acts of non-political violence (riots), reflecting frustration, alienation or social exclusion</p> <p>Utopian communities (inner exile, new age philosophy, withdrawal from society or civics)</p>	<p>"Non-reflected" non-political lifestyles</p>	<p>Belonging to a group with societal focus</p> <p>Life-style related involvement: music, group identity, clothes, et cetera</p> <p>For example: veganism, right-wing Skinhead scene, or left-wing anarcho-punk scene</p>	<p>Volunteering in social work, e.g. to support women's shelter or to help homeless people</p> <p>Charity work or faith-based community work</p> <p>Activity within community based organisations</p>	<p>Being member of a political party, an organisation, or a trade union</p> <p>Activity within a party, an organisation or a trade union (voluntary work or attend meetings)</p>	<p>Involvement in new social movements or forums</p> <p>Demonstrating, participating in strikes, protests and other actions (e.g. street festivals with a distinct political agenda)</p>	<p>Civil obedience actions</p> <p>Sabotaging or obstructing roads and railways</p> <p>Squatting buildings</p> <p>Participating in violent demonstrations or animal rights actions</p> <p>Violence confrontations with political opponents or the police</p>

Organisationer

NYA

Engagerade sympatisörer

Lokal – global

Snabba

Spontana aktioner

Ogenomskinliga regler

Civilsamhälle

Romantiserar

folkrörelseidealet

Rop på dialog

GAMLA

Formella: medlemsbaserade

I praktiken: obehövda

Lokal – regional – nationel

Tröga

Rutindrivna

Intern demokrati

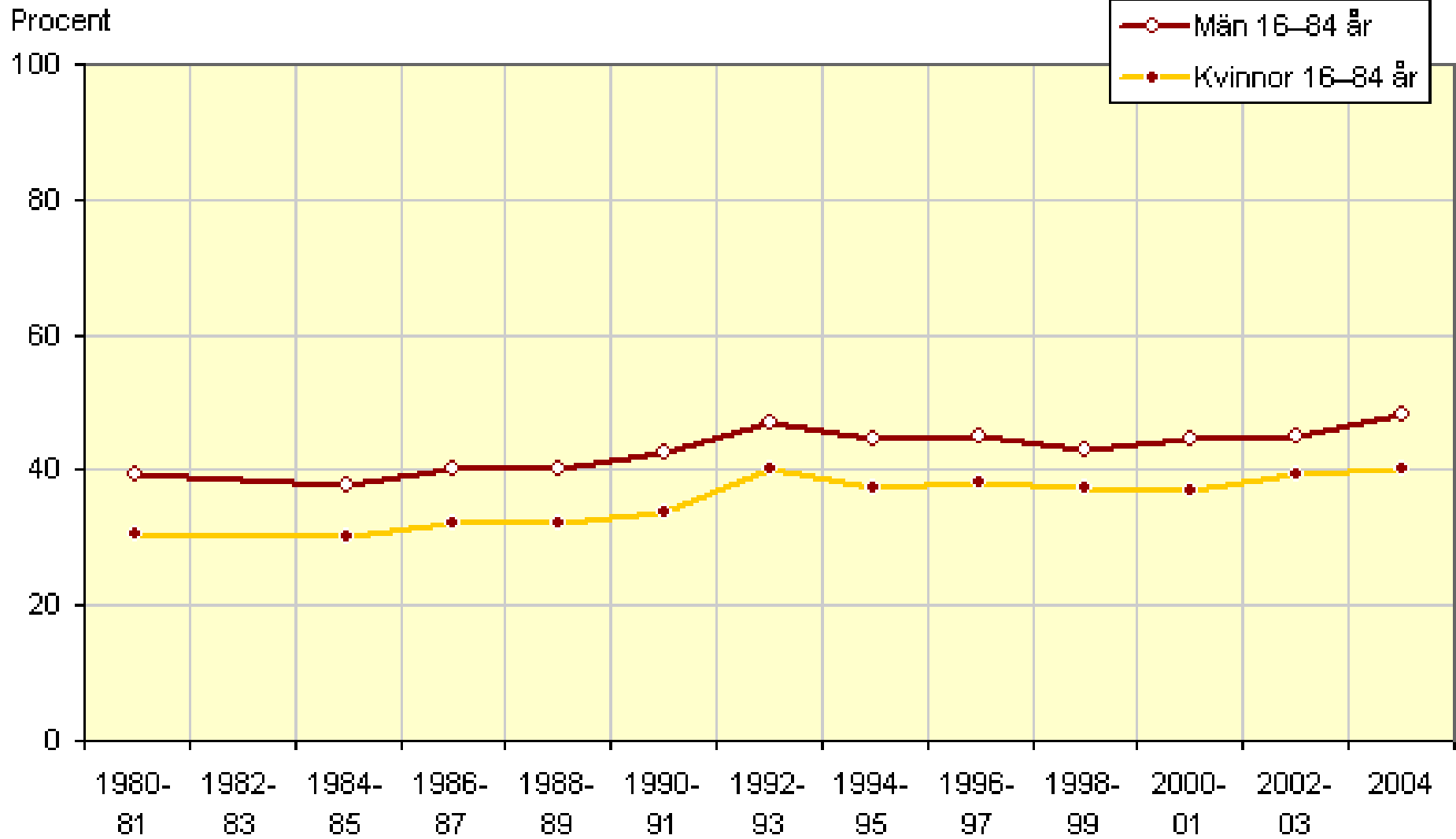
Statsinbäddade

Dåligt samvete

Paralyserade av minskade
medlemstal

Medborgarna

- Stabilt engagemang
- De unga inte "sämre" eller ens särskilt annorlunda
- Nygamla former
- Få konstant oengagerade
- Många aktiva deltagare

De allra flesta är **Jourhavande medborgare**

- Man *föds* inte engagerad
  - men klass och etnicitet har betydelse
- Man *blir* engagerad
  - Personliga faktorer
  - Yttre drivkrafter
    - Andras förväntningar
    - Organisationer
    - Offentliga sektorn
    - Medborgarkulturen
- De allra flesta står *beredda* att engagera sig – om de behövs: informerar sig, diskuterar...

Engagemangets bevekelsegrunder

1. *Man bör!* – plikten
2. *Jag måste!* – vikten
3. *Jag kan!* – förmågan
4. *Jag behövs!* – efterfrågan
5. *Det går!* – effektiviteten
6. *Det ger!* – meningsfullheten

Tre demokratiideal

1. Valdemokratin

Hälsan kanske tiger still

2. Deltagardemokratin

Ju mer engagemang, desto bättre

3. Deliberativ demokrati

Den kommunikativa kvalitén avgör

Hur kan engagemanget förstärkas?

1. Maximera vars och ens **förutsättningar att delta** – skolan, välfärdsstaten, föreningarna!
2. Erbjud envar **möjligheter** att involveras – genomskinlighet, tillgång, dialog!
3. Räkna ändå med att bara några någonsin kommer att **använda** dem!
4. Samtidigt
  1. Provoceras av att så många **ofrivilligt** avstår från att delta!
  2. Demonisera inte de som **frivilligt** väljer att inte delta!

Erik Amnå är professor i statskunskap vid Örebro universitet. Hans forskning och undervisning gäller huvudsakligen demokratispekter på den offentliga förvaltningen, kommunerna och civilsamhället. Nyligen har han avslutat ett forskningsprogram om ungdomar och demokrati vid Göteborgs universitet. Under åren 1997–2000 var han huvudsekreterare i Demokratiutredningen.

Jourhavande medborgare

Samhällsengagemang i en folkrörelsestat

Medborgarnas politiska deltagande och samhällsengagemang ses ofta som en av demokratins livsnervar. Samtidigt sägs engagemanget vara på väg att urholkas – politiska partier tappas medlemmar, det blir allt svårare att finna kandidater till förtroendeposter. Den moderna medborgaren framstår som en solitär individualist. Detta är en vanlig situationsbeskrivning, men är det den enda?

I *Jourhavande medborgare* ger Erik Amnå en tankeväckande introduktion till forskningen om politiskt engagemang och tar sig samtidigt an ett antal centrala frågor, såsom: Vad föder, göder och föröder engagemanget? Vilka uttryck tar det sig, och hur organiseras det? I boken beskrivs samhällsengagemanget i dagens Sverige med bilden av den jourhavande medborgaren – ett mer mångfacetterat och föränderligt engagemang än tidigare, men inte nödvändigtvis mindre.

Jourhavande medborgare lämpar sig för kurser i statsvetenskap och sociologi och är intressant läsning för alla som verkar inom politiken.

Art.nr 32813

www.studentlitteratur.se

Studentlitteratur

Erik Amnå | Jourhavande medborgare

Jourhavande medborgare

Erik Amnå

Varifrån kommer samhällsengagemanget?

- Vetenskaplig utmaning
  - Hem, skola, kompisar, Internet, föreningar...
- Stor samhällsrelevans
- Största studien någonsin
- Följa 4 000 från 13-30 år
- Sjuårigt forskningsprogram
- Mångvetenskapligt (12 forskare)
  - Utvecklingspsykologer
  - Medievetare
  - Statsvetare

Samhällsrelevans

Ta fram ny kunskap i offentligheten för
att inspirera diskussioner, innovationer
och politiska reformer

Originaliteten

VANLIGTVIS

- Tvärsnittsstudier
- Ett sammanhang i taget
- Passiva mottagare
- Samband
- Konventionellt deltagande

VI

- Följa utvecklingen över tid
- Studera olika sammanhang samtidigt
- Aktiva handlingssubjekt
- Processer & mekanismer
- Olika former av engagemang och deltagande

Skolor

Förstudier

-Kumla

-Skogsbrynsskolan

-Vialundsskolan

-Kumlaby skola

-John Norlanderskolan

-Hällefors

-Pilskolan

Grundskolor	Gymnasier
Adolfsbergsskolan	Karolinska skolan
Grenadjärskolan	Risbergska skolan
Gumaeliussskolan	Tullängsskolan
Hannaskolan	
Internationella Engelska Skolan	
Karl Johans skola*	
Lillåns skola	
Mellringeskolan	
Odenskolan	
Vivallaskolan	

